

جلسه نہم

فصل پنجم : بررسی حدیث اہل تسنن بعد از قرن سوم (۱)

قال الصادق (ع)

مَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ حِينَ يُصْبِحُ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ

نَحْسَ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

الكافي، ج ٤، ص ٦

بررسی حدیث اهل تسنن بعد از قرن سوم (۱)

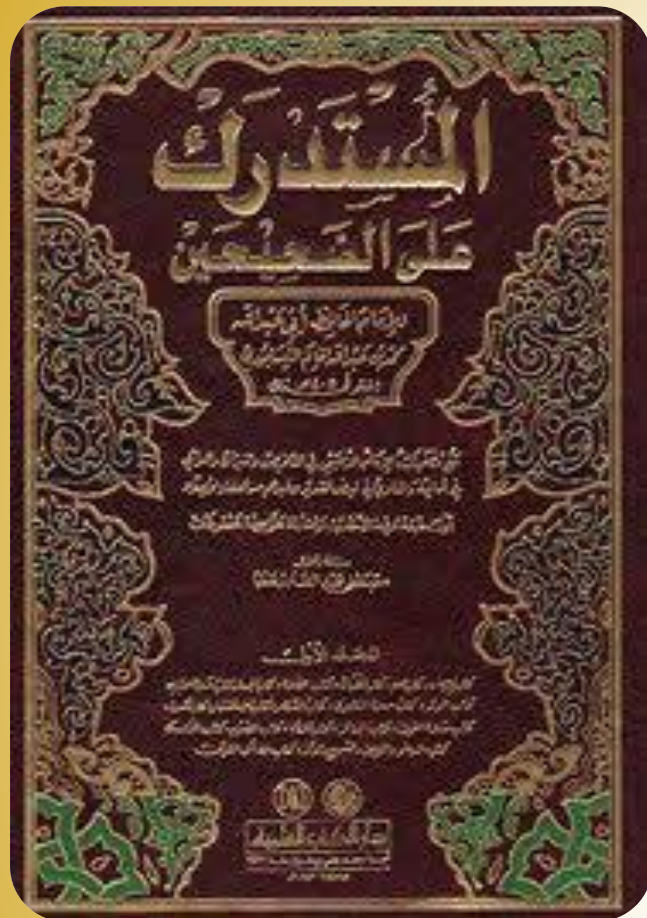
← ادامه یافتن پژوهش های حدیثی

▪ طبقه بندی آثار حدیثی این دوره:

1. تالیفات جدید حدیثی
2. شرح نویسی بر جوامع حدیثی اولیه
3. تدوین جوامع فراگیر حدیثی به روش های مختلف
4. زوائد نویسی به جوامع اولیه
5. تالیف کتاب های خاص مانند: اطراف ، مستخرجات ، اجزاء حدیثی و...
6. بازشناسی احادیث جعلی و تالیف کتاب های موضوعات
7. توسعه دانش های حدیثی

۱- تالیفات جدید حدیثی :

◀ در قرن ۵ و ۶ هجری تدوین احادیثی که در کتاب های پیشینینان نیامده است.

✓ حاکم نیشابوری : تالیف کتاب المستدرک ← نقل روایات فضایل اهل بیت

✓ بیهقی : السنن الكبرى که جامع ترین کتاب احادیث فقهی است.

✓ ابن حبان : تدوین کتاب حدیثی با روش تقسیم بندی روایات به باب های اوامر،

نواهی، اخبار، اباحات و افعال پیامبر اکرم(ص)

◀ قرن پنجم پایان مرحله طلایی تدوین حدیث اهل سنت و پایان تالیف مصادری

که روایت های آن دارای سند متصل از مولف تا پیامبر باشد

۲- شرح نویسی بر جوامع حدیثی اولیه :

← یکی از امور رایج شرح نویسی بر کتب حدیثی پیشین خصوصاً موطأ

و صحیحین بوده است. ص ۱۵۹ تا ۱۶۲

۳- تدوین جوامع فراگیر حدیثی :

جوامع حدیثی کتاب هایی هستند که با استفاده از کتب اصلی حدیث

(صحاح سته و خصوصاً الموطأ و مسندها) تدوین شده اند.

روش های متنوع تدوین این کتب باعث نوشته شدن چند دسته کتب

حدیثی شد. ص ۱۶۳ تا ۱۷۱

۴- زائد نویسی بر کتب اصلی :

▪ زوائد کتاب هایی هستند که دارای یک یا چند رشته حدیثی آن هم نسبت به یک یا چند کتاب حدیثی خاص مثل صحیحین هستند.

▪ رشته ها :

۱- احادیثی که به لفظ یا معنا در صحاح سته یا دیگر کتب مهم حدیثی ذکر نشده اند.

۲- احادیثی که در صحاح سته ذکر شده اند، ولی تدوین کنندگان زوائد آن روایت ها را با راویان دیگری ذکر کرده اند.

۳- احادیثی که در صحاح سته ذکر شده اند، ولی در کتب زوائد نکات بیشتر و جدیدی به آن ها اضافه شده است.

اسامی کتب در ص ۱۷۲ و ۱۷۳

۵- تالیف کتب خاص حدیثی ◀

۱-۵ مستخرجات: کتبی که نویسنده روایات یک کتاب حدیثی را با سندی که از شیوخ و اساتید حدیثی خود شنیده، تدوین می کند.

← از فواید این کار ترمیم اشکالات سندس روایات مرسل، مقطوع و ... است.

۲-۵ اجزاء: کتبی که روایات آن فقط از یک نفر (صحابی، تابعی یا ...) نقل شده باشد یا در مورد موضوع خاصی باشند

۳-۵ اطراف: جان کلام و برجسته ترین بخش روایت، مانند:

← «الاعمال بالنیات» در یک روایت بلند

← «من كنت مولاه فعلى مولاه» در خطبه غدیر

در واقع کتب اطراف، بخشی از حدیث را با سند آن آورده اند.

۴-۵ معاجم : کتبی که در آن ها احادیث به ترتیب صحابه، اساتید یا راویان شهر ها تدوین شده اند.

مانند احمد طبرانی :

← معجم صغیر ← بر اساس نام استادان خود

← معجم متوسط ← بر اساس نام استادان خود

← معجم کبیر ← بر اساس نام صحابه

۵-۵ تخریج : استخراج احادیث از کتب غیر حدیثی و تدوین آن ها به همراه ذکر سند. ص ۱۷۷ و ۱۷۸

من الله التوفيق

خليل عقيلي فرج

Sapp.ir/dr.aghili

Draghili.blog.ir

